

**Rechten hebben wij nooit gehad. Eerst moet die
achterstand ingehaald worden.**

**DE RODE DRAAD
ORGANISATIE VAN PROSTITUEES**

Door Hansje Verbeek

Amsterdam, maart 1989

INHOUD

Inleiding

De geschiedenis van De Rode Draad

De Rode Draad nu: Blacklight

Aids: Onderzoek
Condoms
Actie

De wijziging van artikel 250 bis: Overlast
Registratie
Verplichte medische controle

Gezondheidszorg: De huidige situatie
Minder controle meer zorg
Vergunningenstelsel
Clubs en privéhuizen
Raamprostitutie
Straatprostitutie

Wat willen wij met het vergunningenstelsel

Knelpunten: Straatprostitutie
Minderjarige prostituees
Buitenlandse prostituees

Eerst rechten, dan plichten

Bijlage: handvest

INLEIDING

Prostitutie is een door velen geminacht vak. Prostituees worden eng of vies gevonden of – op zijn best- zielig. De manier waarop prostituees hun geld verdienen, wordt ook wettelijk niet als werk beschouwd. Daardoor kunnen prostituees zich nergens op beroepen en hebben zij geen rechten zoals andere werkende mensen. Prostituees beginnen hiertegen in opstand te komen. In allerlei landen worden hoerenorganisaties opgericht. In Nederland bestaat DE RODE DRAAD, belangenorganisatie van prostituees en ex-prostituees. Over DE RODE DRAAD gaat deze brochure. ¹

Hoe het begon

Begin 1984 begonnen tien vrouwen met elkaar een praatgroep. Zij waren alle tien in de prostitutie werkzaam of werkzaam geweest. Op zoek naar mogelijkheden om meer te doen hun prostitutie-ervaring, waren zij onafhankelijk van elkaar bij de Mr. A. de Graafstichting beland. ² Jan Visser van deze stichting bracht de vrouwen met elkaar in contact en het idee van een praatgroep lag toen voor de hand.

Probleemloos verliep de praatgroep bepaald niet, de emoties laaiden vaak hoog op. Deskundige begeleiding van de groep bleek dringend gewenst en werd gevonden bij Martine Groen van de Stichting De Maan. Desondanks verlieten sommige vrouwen de groep omdat zij het niet aankonden. De anderen voelden zich daardoor boos en in de steek gelaten. Tegelijkertijd groeide echter ook de overtuiging dat er snel iets moest veranderen. Door de herkenning van elkaars ervaringen gingen zij zich steeds sterker voelen. Zij wilden meer doen dan praten alleen, zij wilden actie ondernemen, actie voor de belangen van prostituees. Daarom werd op 17 januari 1985 de Stichting De Rode Draad, belangenorganisatie van prostituees en ex-prostituees, officieel opgericht.

Wat wil De Rode Draad?

Mensen hebben het recht als prostituee te werken, net zo goed als zij het recht hebben dat te weigeren. Niemand mag tot prostitutie gedwongen worden of binnen het werk onder druk gezet worden om dingen te doen die zij (of hij) niet wil. Degenen die in de prostitutie werken, moeten dat kunnen doen onder behoorlijke omstandigheden en zonder daarop aangekeken te worden.

De Rode Draad wil een organisatie zijn waar iedereen die in de prostitutie werkt of heeft gewerkt, terecht kan met vragen en problemen of gewoon voor de gezelligheid. Ook wil De Rode Draad optreden als woordvoerder van prostituees bij gelegenheden waar over prostitutie gepraat wordt en waar beslissingen genomen worden die voor prostituees gevolgen kunnen hebben.

¹ Dit is een bewerkte versie van mijn artikel in de bundel Beroep: Prostituee geredigeerd door Frank Belderbos en Jan Visser, SWP, Urecht 1987.

² De Mr. A. de Graafstichting is een landelijke instelling die zich bezighoudt met prostitutie door onderzoek, documentatie, voorlichting en advisering.

DE GESCHIEDENIS VAN DE RODE DRAAD

Het eerste hoerencongres

Het is allemaal heel snel gegaan. De oprichting van De Rode Draad was amper een feit of daar diende zich het eerste Internationale Hoerencongres al aan. De initiatiefneemsters waren Gail Pheterson en Margo St. James. Gail Pheterson, sociaal psychologe, had vanaf het begin steun verleend aan de praatgroep en de vrouwen geholpen De Rode Draad van de grond te krijgen. Margo St. James, ex-prostituee, richtte in 1973 in San Francisco de hoeren-organisatie COYOTE (cast off your own tired ethics) op.

Het congres vond plaats in februari 1985 in Utrecht en Amsterdam. De eerste dag was alleen voor Nederlandse prostituees; de tweede dag voor prostituees uit binnen- en buitenland plus een aantal 'bondgenoten'. Voor de derde dag was een aantal beleidsmakers uitgenodigd. Het congres werd besloten met een groots hoerenbal masqué.

Op de eerste dag van het congres waren voor het eerst alle Rode Draad vrouwen (en één man) bij elkaar. Door een berichtje in de *Viva* was er nog een aantal prostituees geïnteresseerd geraakt in De Rode Draad; zij ontmoetten de anderen nu voor de eerste keer. Dat alleen al maakte deze dag heel bijzonder. Een van hen, Violet, had al eerder geprobeerd een hoerenvakbond van de grond te krijgen. Er werd die dag gesproken over hoe het is om erop aangekeken te worden dat je in de prostitutie werkt; wat de gezondheidszorg voor prostituees kan doen en hoe werkomstandigheden verbeterd kunnen worden, bijvoorbeeld voor wat betreft veiligheid en hygiëne. De dag werd gekenmerkt door saamhorigheid, herkenning en het gemeenschappelijk verlangen binnen de prostitutie en het gemeenschappelijk om binnen de prostitutie zaken structureel te verbeteren.

Op de tweede dag waren prostituees aanwezig uit Nederland, Frankrijk, West-Duitsland, Zwitserland, Engeland, Zweden, Canada en de Verenigde Staten. Thailand, Maleisië en Vietnam waren vertegenwoordigd door vrouwen uit deze landen die in Europa werkten.

De praktijk van de prostitutiewetgeving

Er is geen land waar prostituees ongehinderd kunnen werken, zo vertelden de vrouwen. Ook als prostitutie volgens de wet niet verboden is, wordt het vrouwen toch moeilijk gemaakt hun vak uit te oefenen. Zo hebben veel landen een zogenaamde souteneurswet: volgens deze wet is het strafbaar iemand tot prostitutie met derden aan te zetten of daarvan financieel te profiteren. Deze wet werd indertijd ingesteld om de vrouwen te beschermen tegen gedwongen prostitutie. Nu wordt diezelfde wet gebruikt om prostituees te verbieden te trouwen of in één huis te wonen met vriend, vriendin of kind. Die ander zou dan profiteren van haar inkomsten uit prostitutie ('immoral earnings') en kan daarvoor veroordeeld worden. Als een prostituee samen met een collega een prostitutiebedrijf opzet, riskeert zij een aanklacht wegens souteneurschap omdat zij een ander tot prostitutie zou aanzetten. Op deze manier worden veel prostituees gedwongen voor de grotere bazen te werken die het met de politie op een akkoordje weten te gooien. Ook werken veel vrouwen zelfstandig; zij leven in voortdurende angst voor de politie die hen oppakt, enorme boetes oplegt en hen met allerlei pesterijen het werken onmogelijk probeert te maken.

Hierbij vergeleken is de situatie in Nederland redelijk gunstig. Toch worden prostituees hier evenzeer gestigmatiseerd. De samenleving beschouwt vrouwen die in de prostitutie werken als minderwaardig en behandelt hen als tweederangs burgers. Veel prostituees leiden een dubbelleven omdat zij hun werk geheim willen houden. Altijd zijn zij bang dat hun geheim wordt ontdekt. Contacten worden moeilijk en menig prostituee leeft daardoor geïsoleerd.

Handvest

Het congres was de eerste gelegenheid waarbij prostituees uit zoveel landen ervaringen konden uitwisselen. Op de tweede avond stelde een aantal van hen een Handvest op, getiteld '*World Charter for Prostitutes' Rights*' (zie bijlage) In dit handvest staan eisen met betrekking tot wetgeving, mensenrechten, arbeidsomstandigheden, gezondheidszorg, hulpverlening, belasting, maatschappelijke opvattingen en de mogelijkheden van prostituees zich te organiseren.

Op de derde dag werd het Handvest punt voor punt besproken met de beleidsmakers. Die ondersteunden het Handvest, met name waar het gaat om afschaffing van het Nederlandse wetsartikel 250 bis, het zogenaamde bordeelverbod. Ook pleitten beleidsmakers ervoor dat '*de Rode Draad materiaal in staat wordt gesteld om als gesprekspartner op allerlei niveaus te worden betrokken bij de totstandkoming van beleid met betrekking tot prostitutie*'. (Zie het congresverslag van de ICPR door Gail Pheterson: First World Congress of Whores, Amsterdam, Netherlands, February 13-15, 1985).

Een ander resultaat van dit congres was de oprichting van het *International Committee for Prostitutes' Rights* (ICPR): een internationaal netwerk van hoeren, ex- hoeren en bondgenoten, met het coördinatiepunt in Amsterdam. Bovendien werd vlak na het congres door een groep vrouwen De Roze Draad opgericht, een landelijke feministische steungroep van De Rode Draad.

Alles bij elkaar was dit congres een historische gebeurtenis. Voor het eerst was in Nederland een grote groep prostituees uit verscheidene landen bij elkaar. De Rode Draad-vrouwen in hun kersverse organisatie hadden plotsklaps een heleboel collega's om zich heen en de erkenning van een grote groep bondgenoten- hoewel het voor velen doodeng was om voor de eerste keer als prostituee naar buiten te treden.

Na het congres

Toen begon het werk pas goed voor De Rode Draad. Het nieuwe van onze organisatie en van prostituees die er in het openbaar voor uit durfden te komen, trok heel wat aandacht van de media en andere belangstellenden. Wij ontvingen tal van aanvragen voor lezingen op scholen en universiteiten, meidenclubs, buurthuizen en in de Bijlmerbajes. Verder kregen wij verzoeken deel te nemen aan diverse commissies en vergaderingen waar gesproken wordt over zaken die met prostitutie te maken hebben en legden we contacten met andere vrouwenorganisaties.

In plaats van de geijkte opvattingen over de prostituee als 'de slechte vrouw' of als eeuwig 'slachtoffer' plaatsten wij het beeld van de vrouw die zelfbewust kiest voor het beroep van hoer. De nadruk op de positieve kanten van de prostitutie gaf mensen soms – het verkeerde- idee dat De Rode Draad geen oog zou hebben voor de vele misstanden op

dit gebied. De Rode Draad ijvert voor de vrijheid van om te werken in de prostitutie; dat betekent uiteraard ook actie tegen gedwongen prostitutie. Er komt misbruik in de prostitutiewereld voor en er wordt dwang en geweld tegen prostituees gebruikt. Misstanden zijn niet inherent aan het werk dat prostituees doen, maar aan de outcast-plaats die prostitutie in deze maatschappij krijgt toegewezen. Ieder werk heeft leuke en minder leuke kanten en dat geldt ook voor de prostitutie. Je kunt er goed in zijn of slecht, je kunt je ontwikkelen tot een ware vakvrouw die trots is op haar kwaliteiten, hoewel het moeilijk is om tegen all druk van buitenaf je zelfrespect te bewaren. De uitspraak dat wij ons binnen de prostitutie kunnen emanciperen, maakte het een en ander los in feministische kringen. Daar heerste de opvatting dat de prostituee het grootste slachtoffer van de mannelijke seksuele overheersing is. Vanaf het begin kregen wij niettemin de meeste steun van een aantal feministische vrouwen. Zij hebben later onze steungroep De Roze Draad opgericht. De Roze Draad is een organisatie voor vrouwen die vinden dat prostitutie iets met haarzelf te maken heeft. Doel is het overbruggen van de afstand tussen hoeren en niet-hoeren. Inmiddels zijn er in meerdere steden Roze Draad-groepen opgericht en fungeert de eerste groep in Amsterdam als de landelijke organisatie. De Roze Draad ondersteunt het dagelijks werk van De Rode Draad door adviezen te geven en klusjes op te knappen maar laat ook haar stem horen bij beleidsaangelegenheden.

Het tweede internationale congres

Ruim anderhalf jaar na het eerste congres werd in Brussel een tweede, groots opgezet congres gehouden. De organisatie was in handen van de ICPR, met steun van de *Green Alternative European Link* (GRAEL), dat is een deel van de Regenboogfractie van het Europese Parlement, en van de *Women's Organization for Equality* (WOE) in Brussel. De ambiance van het congres was wel even anders dan de doorsnee prostituee gewend is. Daar gingen ze door de statige gangen en zalen van het Europese Parlement. Op elke tafel in de congreszaal stond mineraalwater en een fles sinaasappelsap. Gediensstige zaalheren kwamen op verzoek met hun flesopener en schonken koffie of thee. Rondom de zaal, in hun glazen hokjes zaten tolken voor zeven verschillende talen. Zij hadden vooraf een woordenlijst gekregen met specifieke beroepstermen.

Aan dit congres werd deelgenomen door prostituees uit veertien landen. Velen van hen vertegenwoordigen een hoerenorganisatie. Ook was een minder grote groep 'bondgenoten' aanwezig, van wie de meerderheid vrouw was. Centrale thema's van dit congres waren mensenhandel, gezondheidszorg en feminisme, in relatie tot prostitutie. Er werd ook gepraat over Aids, over de medische aspecten daarvan en over de repressieve maatregelen die in dit verband door verscheidene landen tegen prostituees worden getroffen.

Op de derde dag, gewijd aan prostitutie en feminisme, vertelde een aantal vrouwen haar persoonlijke levensgeschiedenis; levens vol pijn en verdriet maar ook vol kracht en moed. Verscheidene vrouwen hebben juist vanwege hun prostitutie-ervaring een baan op een ander terrein gevonden of zelf gecreëerd, bijvoorbeeld als politica, seksuologe, begeleidster van gezondheidsprojecten of als schrijfster en fotografe voor mannenbladen.

DE RODE DRAAD NU (1989, webmaster)

Sinds januari 1987 krijgt De Rode Draad van het Directoraat Coördinatie Emancipatiebeleid (DCE) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een startsubsidie voor drie jaar. De Rode Draad heeft nu een eigen kantoor in Amsterdam met drie betaalde krachten en geld om een aantal activiteiten te ondernemen.

De Rode Draad ontwikkelt zich tot een professionele organisatie. Dat betekent dat we meer kunnen doen dan vroeger en het werk gericht aanpakken. Het doel van onze stichting blijft het opkomen voor de belangen van prostituees en ex-prostituees. We willen daarom graag dat mensen die in de prostitutie werken of hebben gewerkt, weten dat zij bij De Rode Draad terecht kunnen. Om meer bekendheid te krijgen, hebben wij folders gemaakt in het Nederlands, Duits, Engels, Frans en Spaans die wij in de prostitutiebuurten uitdelen en via tal van andere kanalen verspreiden. Wij organiseren gespreksgroepen voor prostituees en houden eens in de maand een open avond. Twee maal in de week hebben wij een informatielijn voor prostituees: wij krijgen daar allerlei vragen over de belastingen, gezondheid, werksituaties en privé- omstandigheden. Veel van die vragen kunnen wij zelf beantwoorden; daarnaast beschikken wij over namen van organisaties en personen- bijvoorbeeld advocaten- die prostituees willen en kunnen ondersteunen. Verder wisselen wij informatie uit met organisaties op het gebied van de hulpverlening en de vrouwenbeweging in de hoop hiermee te bereiken dat deze organisaties beter toegesneden worden op de problemen van prostituees.

Blacklight

Sinds oktober 1988 hebben wij ook een eigen tijdschrift voor prostituees: **BLACKLIGHT**. Hierin komen prostituees en vrouwen die vroeger in de prostitutie hebben gewerkt, zelf aan het woord over ervaringen met hun werk, hun familie, vrienden en dergelijke. **BLACKLIGHT** besteedt aandacht aan zowel de leuke als de nare kanten van het werk. Ook biedt het informatie die voor prostituees van belang is, onder meer over juridische, medische en financiële zaken. Er staan berichtjes, verhaaltjes, tekeningen en vooral veel brieven in. Het tijdschrift zal vier keer per jaar uitkomen.

De belangenbehartiging houdt ook in dat we onze stem als prostituee laten horen op plaatsen waar gepraat wordt over zaken die ons aangaan. Tal van instanties en organisaties erkennen inmiddels onze specifieke deskundigheid en nodigen ons uit zitting te nemen in werkgroepen die te maken hebben met ons vak. Wij worden steeds vaker gevraagd om onze opinies te geven en dan niet over de vraag 'hoe het nu voelt om prostituee te zijn, maar over verscheidene vraagstukken waarbij prostitutie een rol speelt, zoals het gemeentelijk prostitutiebeleid, gezondheidszaken, vrouwenhandel en gedoogzones. De belangrijkste thema's op dit moment zijn: Aids, en de komende wijziging in de prostitutiewetgeving. Over deze twee onderwerpen handelt de rest van deze brochure.

AIDS

Aids³ wordt overgedragen door sex, spuiten en bloedtransfusies. Sex en prostitutie hebben alles met elkaar te maken. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Aids en prostitutie met elkaar in verband worden gebracht. Anderzijds is het condoomgebruik nergens zo hoog als juist in de prostitutie. Toen echter bleek dat het virus ook in hetero-verkeer kan worden overgebracht werd prostitutie al snel als verspreider aangemerkt. Uit onderzoek blijkt dat dit niet terecht is. Er zijn tot dusver geen aanwijzingen dat het (niet-spuitede deel van het) prostitutiecircuit in Nederland nu of in de nabije toekomst een belangrijke rol zal gaan spelen bij de verspreiding van het HIV-virus. In Afrika blijkt prostitutie die rol wel te vervullen. Prostitutie heeft daar echter andere vormen en heeft een andere maatschappelijke functie waardoor geen vergelijkingen zijn te maken met de situatie in Nederland, de rest van West-Europa of de Verenigde Staten. Om voorspellingen te doen voor Nederland heeft het meer zin te kijken naar Amerika waar de ontwikkelingen een aantal jaren op die van Nederland voor lopen.

Onderzoek

In San Francisco is in 1986 en 1987 onderzoek gedaan onder 873 vrouwen die de afgelopen vijf jaar die de afgelopen vijf jaar drie of meer wisselende partners hadden gehad. Ruim driehonderd van die vrouwen waren werkzaam in de prostitutie. Van hen bleek vijf procent sero-positief, vrijwel allen uit de kleine minderheid van intraveneuze drugsgebruikers onder de prostituees. Van de vrouwen die onbetaalde sex hadden, bleek ook vijf procent sero-positief, de helft van hen was spuitser (geweest). Geconcludeerd werd dat de andere vrouwen besmet waren door heterosexueel contact. De prostituees die geen drugs spoten, waren allen sero-negatief. Geconcludeerd werd verder dat prostituees meer sexuele partners hebben, maar vaker condooms gebruiken dan andere vrouwen. In hun vaste relaties echter gebruiken zowel prostituees als andere vrouwen bijna nooit condooms. Het percentage sero-positieven bij prostituees die geen drugs spoten, was lager dan bij vrouwen die zich niet voor hun sexueel verkeer lieten betalen. Tot nu toe is er ook in Nederland nauwelijks besmetting met het Aids-virus aangetroffen bij prostituees die geen drugs spuiten. Een eenzijdige belangstelling voor prostitutie als verspreider is dan ook onverantwoord. Echter alles moet gedaan worden om zo veel mogelijk het huidige – voor de prostitutie relatief gunstige beeld te bestendigen.

Condooms

Ook toen het condoom door de komst van de pil in onbruik raakte, bleven prostituees condooms gebruiken. Als een prostituee niet veilig werkt, gebeurt dit altijd omdat de prostituant daarop aandringt en zij niet is opgewassen tegen de druk die hij en mogelijk ook de exploitant uitoefent. In een club bepaalt de exploitant de 'huisregels'. Die houden vaak in dat een meisje geen klanten mag weigeren, ook niet wanneer een klant onveilig wil vrijen. De vrouwen in de raam- en de straatprostitutie werken over het algemeen zelfstandig. Zij kunnen daarom zelf hun klanten selecteren en zelf uitmaken wat ze wel

³ Zie ook de Rode-Draadnota: Hansje Verbeek: Aids en prostitutie. April 1988.

of niet doen. Er zijn echter klanten die de meest weerloze vrouwen uitzoeken en hen onder druk zetten het condoom achterwege te laten. Niet de prostituees maar de klanten en exploitanten moeten overtuigd worden van de noodzaak van condoomgebruik. De prostituees zijn dit allang.

Actie

Aangezien prostituees de deskundigen bij uitstek zijn wat het veilig vrijen betreft, kunnen wij beter dan wie ook propaganda maken voor het condoom. Daarom zijn wij ook een eigen actie gestart. We hebben enkele tienduizenden stickers met de tekst 'IK DOE HET MET' laten maken, die door het hele land verspreid zijn. Allereerst hopen we met deze actie een ruggesteuntje te geven aan onze collega's die niet vrij zijn in hun manier van werken. Verder willen we er de aandacht op vestigen dat ook buiten de prostitutie in het niet-monogame sexverkeer condooms noodzaak zijn: voor het Aids-virus maakt het immers niet uit of er voor de sex betaald wordt.

DE WIJZIGING VAN ARTIKEL 250 bis

Prostitutie zelf is niet verboden in Nederland, wel de exploitatie van prostitutie. Dat wil zeggen dat het strafbaar is te verdienen aan de prostitutie van een ander. Dit verbod op de exploitatie van prostitutie staat in artikel 250 bis⁴ van het Wetboek van Strafrecht en wordt het bordeelverbod genoemd. Het hebben van een bordeel, club, escortbedrijf of ander prostitutiebedrijf is dus strafbaar. Toch grijpt de politie meestal alleen in als er sprake is van overlast of als de gemeente besloten heeft dat er in die bepaalde straat of buurt niet méér prostitutie mag komen. De andere prostitutiebedrijven worden 'gedoogd'. Omdat deze bedrijven dus illegaal zijn, kan de politie of de gemeente niet voorschrijven hoe ze geëxploiteerd moeten worden. Zij kunnen geen eisen stellen aan de inrichting van zo'n pand of aan de omstandigheden waaronder de prostituees moeten werken. In de praktijk komt het erop neer dat de exploitanten hun gang kunnen gaan, terwijl de prostituees – omdat zij in een illegaal bedrijf werken- zich nergens op kunnen beroepen.

Binnenkort wordt artikel 250 bis gewijzigd, het bordeelverbod wordt afgeschaft. Prostitutie wordt in de wet niet langer meer 'ontucht' of 'onzedelijk' genoemd en kan daardoor als werk worden erkend. Prostitutiebedrijven kunnen legale bedrijven worden aangezien de exploitatie van prostitutie dan niet meer verboden is. Iemand dwingen of door misleiding in de prostitutie brengen, blijft uiteraard wel strafbaar. Doordat de bedrijven nu legaal worden, krijgen gemeenten meer mogelijkheden om zich te bemoeien met de manier waarop het bedrijf gevoerd wordt. Veel gemeenten zijn van plan een systeem met vergunningen in te voeren: elk bedrijf moet dan aan een aantal voorwaarden voldoen. De vraag is nu welke eisen de gemeenten gaan stellen aan een prostitutie-bedrijf en wie daarvoor verantwoordelijk wordt gesteld. Wij willen dat gekeken wordt naar wat voor prostituees het beste is, zodat hun werkomstandigheden beter worden.

De Rode Draad heeft altijd gepleit voor opheffing van het bordeelverbod, omdat daarmee de prostitutie als arbeid kan worden erkend. Door deze erkenning zouden prostituees eindelijk rechten kunnen ontlenen aan hun werk; prostitutie zou uit de criminele sfeer komen, en het stigma op prostitutie zou minder worden. Nu echter de daadwerkelijke wijziging van artikel 250 bis dichterbij komt en diverse gemeenten bezig zijn met formuleren van een vergunningenstelsel voor prostitutie-bedrijven, zien wij dat dit niet een verbetering hoeft te betekenen voor de vrouwen in deze bedrijfstak. We maken ons ongerust over wat er gaat gebeuren nu de gemeenten meer mogelijkheden krijgen om te controleren. Allerlei instanties zullen zich met de prostitutie gaan bemoeien en dat kan heel bedreigend zijn.

Overlast

Tot nu toe hielden de gemeenten zich alleen maar met prostitutie bezig als men vond dat er sprake was van overlast. Soms ook was prostitutie onderwerp bij overwegingen rond stadsvernieuwing. De omstandigheden waaronder prostituees werken, bleven buiten beeld. Over prostitutie werd alleen gesproken in termen van beheersbaarheid. Het ziet er naar uit dat veel gemeenten dit zogenaamde overlastmodel weer als uitgangspunt van hun vergunningenstelsel nemen. Uiteraard zijn wij het ermee eens dat de overlast die

⁴ Zie ook de Rode-Draadnota: Prioriteiten bij een nieuw Prostitutiebeleid gezien vanuit de belangenorganisatie van prostituees. December 1987.

prostitutie geeft, zoveel mogelijk beperkt moet worden. Wij zijn het er echter niet mee eens dat bij prostitutie andere regels gelden dan bij vergelijkbare bedrijven. Als mensen prostitutie moreel afkeuren, worden ongewilde confrontaties al gauw als ervaren als overlast. Een prostitutiebeleid dat ook dit soort 'overlast' wil bestrijden, bevestigt de bestaande vooroordelen. Alle maatregelen zijn er dan op gericht de prostitutie zo onzichtbaar mogelijk te maken. Prostitutie wordt daarmee letterlijk en figuurlijk naar de rand van de maatschappij gedrongen. Een dergelijk beleid zal nooit bewerkstelligen dat prostitutie geaccepteerd wordt. Integendeel: prostitutie wordt hoogstens getolereerd en dan nog alleen als 'niemand er last van heeft'. Er is nog een ander, belangrijker, bezwaar verbonden aan een beleid dat alleen de bestrijding van overlast tot doel heeft. Een dergelijk beleid stelt niet of nauwelijks voorwaarden aan de wijze van bedrijfsvoering zolang die niet met overlast te maken heeft. Daardoor is er geen oog voor de positie van prostituees en haar rechten als werkneemster of kleine zelfstandige.

Bij wijziging van artikel 250 bis moeten daarom de belangrijkste uitgangspunten voor een gemeentelijk prostitutiebeleid zijn:

- Erkenning van prostitutie als arbeid
- Het vergroten van de zelfstandigheid van prostituees.

Deze twee uitgangspunten zijn noodzakelijk als beleid om de prostitutie uit de illegale sfeer te halen en prostituees niet langer te stigmatiseren wegens hun werk. Door het juridisch vacuüm waarin prostitutie tot nu toe verkeert, zijn prostituees dermate kwetsbaar dat er misbruik van hen gemaakt kan worden. Een prostitutiebeleid dat de zelfstandigheid van prostituees vergroot, maakt haar weerbaarder tegen geweld en uitbuiting.

Deze uitgangspunten zijn helaas niet terug te vinden in de wijze waarop momenteel in een aantal gemeenten over prostitutiebeleid wordt gesproken. Veeleer blijft men vasthouden aan modellen van beheersing en overlastbestrijding. Dit blijkt onder andere uit het feit dat sommige gemeenten denken over verplichte registratie door de zedenpolitie en verplichte medische controles.

Registratie

Er is geen wet die registratie van prostituees verplicht. De praktijk is echter anders. In veel gemeenten gaat de zedenpolitie in clubs en prostitutiebuurten rond, soms met een polaroidcamera paraat. Elke nieuwe vrouw moet zich vervolgens laten registreren. Voorstanders van verplichte registratie betogen dat dit systeem de veiligheid van prostituees ten goede komt en dat het de beheersbaarheid van de prostitutie vergroot. Tegen deze argumenten valt het een en ander in te brengen. Uit niets blijkt dat door registratie meer daders van geweldsmisdrijven opgespoord worden of dat er minder geweld plaatsvindt. Het is tevens twijfelachtig of de beheersbaarheid van de prostitutie vergroot wordt door het registreren van de prostituees. Het leidt eerder tot uitbreiding van het illegale circuit waar de arbeidsomstandigheden het slechtst zijn en het misbruik het grootst. Er zullen altijd prostituees zijn die het zich niet kunnen permitteren om geregistreerd te worden. Dat zijn met name de minderjarige en illegaal in Nederland verblijvende prostituees, maar ook degenen die kortdurend als prostituee werken en niet als zodanig bekend willen staan. Er zullen ook altijd mannen zijn die op zoek gaan naar

deze vrouwen, juist omdat zij geen rechten hebben en daardoor minder sterk in hun schoenen staan.

Prostituees ondervinden nog meer nadelen van een verplichte registratie. Het is niet duidelijk met welk doel er geregistreerd wordt, hoe lang de inschrijving geldig is, wat er vastgelegd wordt, waar de gegevens bewaard worden en wie er inzage in hebben.

Prostituees kunnen hun hele leven geregistreerd staan – ook nadat zij uit het vak zijn gestapt – zonder dat er controle is op wat er met de gegevens gebeurt. Nooit is aan prostituees de schriftelijke garantie gegeven dat de informatie van de zedenpolitie niet aan derden zal worden doorgegeven. Wij kennen gevallen waarbij deze gegevens terecht kwamen bij de werkgever, sociale dienst of belastingdienst. Overigens is het onlogisch om de wetgeving zodanig te veranderen dat prostitutie uit het Wetboek van Strafrecht verdwijnt en toch de politie de taak te geven om degenen die in de prostitutie werkzaam zijn, te registreren.

Volgens de nieuwe wet blijft het strafbaar iemand anders tot prostitutie te dwingen. Om geweld en uitbuiting te kunnen opsporen, moeten prostituees vertrouwen hebben in de politie. Verplichte registratie staat daar haaks op. Het moet voor alle betrokken partijen duidelijk zijn met welk doel en met welke bevoegdheden politieagenten in de prostitutiewereld rondgaan. Registratie op een manier zoals die in andere bedrijfstakken gebeurt, is momenteel niet wenselijk. Zolang vrouwen en mannen er schade van ondervinden wanneer zij ervoor uitkomen dat zij als prostituee werken, is het niet onredelijk dat zij anoniem blijven.

Verplichte medische controle

Er wordt –zeker nu in het Aids-tijdperk- vaak gepleit voor verplichte medische controle van prostituees. Voorstanders van dit systeem verwachten dat de verspreiding van seksueel overdraagbare aandoeningen hiermee effectiever tegengegaan kan worden. Ook wordt beweerd dat de arts die toegang heeft tot de prostitutiewereld, mogelijke misstanden kan signaleren.

Natuurlijk zijn hygiëne en gezondheid voor prostituees zeer belangrijk. Een goede medische zorg achten wij dan ook van groot belang. Verplicht medische controle zal echter noch de volksgezondheid noch de gezondheid van prostituees ten goede komen. Er zullen eerder minder prostituees bereikt worden, aangezien het illegale circuit zich onvermijdelijk zal uitbreiden. De prostituees die daarin terecht komen, hebben geen toegang meer tot gezondheidszorg of hulpverlening. Artsen en hulpverleners worden tot politieagenten gemaakt waardoor het vertrouwen ondermijnd wordt dat essentieel is voor een goede gezondheidszorg. Het verplicht stellen van medische controle legt de aandacht eenzijdig bij prostituees als verspreiders van SOA's (sexueel overdraagbare aandoeningen). Klanten kunnen zich daardoor minder verantwoordelijk voelen en voorzorgsmaatregelen niet nodig vinden 'omdat de prostituees toch gecontroleerd worden'. De verplichte controle wordt zo tot argument voor exploitanten en prostituanten om prostituees zover te krijgen dat zij toch zonder condoom werken. Het risico voor de prostituee om door de klant besmet te worden, wordt hierdoor dus vergroot.

Elke prostituee wil zichzelf beschermen en werkt daarom het liefst veilig. Als zij desondanks geen condoom gebruikt, komt dat omdat de klant dat verlangt en zij niet voldoende verweer heeft tegen de druk die hij of de exploitant uitoefent. Het beleid moet daarom de onafhankelijkheid bevorderen zodat zij sterker staan in hun wens veilig te

kunnen werken. Exploitanten van clubs en privéhuizen moeten aangemoedigd of zelfs verplicht worden alleen safe sex aan te bieden in hun bedrijf, dus geen verschillende prijzen voor met en zonder. Zij moeten altijd zorgen voor condooms op de kamer en der prostituees in de gelegenheid stellen gebruik te maken van medische voorzieningen. Bij raam- en straatprostitutie kunnen exploitanten ervoor zorgen dat in de werkkamers en werkhôtels condooms te koop zijn en informatie voorhanden is over seksueel overdraagbare aandoeningen. Kortom, stel medische controle niet verplicht maar steun prostituees in het gebruik van condooms.

GEZONDHEIDSZORG

De gezondheidszorg heeft zich altijd bemoeid met de prostitutie. Dit was meer omdat men prostitutie gevaarlijk achtte voor de volksgezondheid dan uit bezorgdheid voor de prostituees zelf. De erkenning van prostitutie als beroep vraagt ook aanpassing van de gezondheidszorg, om aandacht van de gezondheidsrisico's die prostituees lopen bij de uitoefening van hun beroep. Tot nu bestaat de gezondheidszorg voor prostituees te eenzijdig uit geslachtsziektecontrole.

De huidige situatie

Momenteel hebben prostituees een aantal mogelijkheden voor geslachtsziektecontrole. Haar werksituatie bepaalt in hoge mate van welke zij gebruik maken. Veel clubs hebben een clubarts die eens per week of per twee weken naar de club toe komt. De prostituees die daar werken, worden door exploitant verplicht zich op SOA (sexueel overdraagbare aandoeningen) te laten controleren. De kosten, variërend van f 35,= tot f 60,= plus eventuele medicijnen, worden door de prostituee gedragen. Soms betaalt de exploitant een gedeelte.

Het voordeel van een clubarts is dat de controle onder werktijd gebeurt en dat de vrouwen niet ergens heen hoeven waar ze zich als prostituee bekend moeten maken. Nadeel is dat iedereen verplicht wordt zich elke week of twee weken te laten controleren, ook wie veilig werkt en zelf de dokter moet betalen. Veel clubartsen hebben aan die controles een aardige –zwarte- bijverdienste. Deze clubartsen zullen prostituees niet altijd aanmoedigen veilig werken. Dat staat haaks op hun eigen belangen en op die van de exploitant bij wie de arts 'in dienst' is.

Clubartsen in dienst van de GG&GD hebben deze tegengestelde belangen uiteraard niet.

In de meeste 'huiskamers' voor straatprostituees die in een aantal steden bestaan, komt regelmatig een arts bij wie prostituees voor een beperkt aantal medische zaken terecht kunnen. Wie wil, kan zich op SOA laten controleren.

Prostituees kunnen ook naar hun eigen huisarts gaan. Een prostituee die een goede relatie heeft met haar huisarts, zal voor deze mogelijkheid kiezen, omdat zij dan al haar medische zaken met dezelfde arts kan bespreken. Bovendien is de controle gratis als zij in het ziekenfonds zit. Ook zitten veel prostituees liever bij de huisarts dan bij de GG&GD in de wachtkamer waar zij het gevoel hebben dat iedereen weet waarvoor zij komen. Maar lang niet elke prostituee wil dat haar huisarts weet dat zij in de prostitutie werkt. Zij zijn bang dat hun huisarts haar bevooroordeeld gaat behandelen. Ook betwijfelen zij of de zwijgplicht altijd in acht wordt genomen en zij zijn bang dat anderen –bijvoorbeeld familieleden- er achter komen; een aantekening op een patiëntenkaart kan ook door anderen gezien worden.

In sommige steden zijn er artsen die zich 'gespecialiseerd' hebben in SOA- controle bij prostituees. Dat kan bijvoorbeeld een gynaecoloog zijn, een psychiater of een huisarts in ruste. Prostituees geven zo'n adres aan elkaar door. Veel vrouwen voelen zich door deze arts geaccepteerd als prostituee omdat zij weten dat haar collega's ook bij hem komen. Het consult is wel particulier, dus de prostituee moet het wel zelf betalen. De prostituee kan bij hem meestal alleen voor SOA-controle terecht. Ook hier speelt mee dat de hoogte van het inkomen van de arts afhangt van het aantal consulten; daardoor zullen (Aids) testen hem wellicht meer interesseren dan (op) preventie. Deze artsen hebben nog

meer nadelen: zij verwijzen de vrouwen niet door en maken hen ook niet attent op andere mogelijke medische zorg of hulpverlening. De prostituee krijgt weinig persoonlijke aandacht en de controles verlopen snel en slordig. Vaak staan deze artsen erom bekend dat zij 'makkelijk' zijn in het geven van medicijnen, bijvoorbeeld hormoonprikken en vermageringspillen. Voor veel clubartsen gelden dezelfde nadelen. Tenslotte zijn er de drempelvrije poliklinieken van de GG&GD. Iedereen kan daar anoniem en gratis of tegen laag tarief terecht. Toch gaan prostituees daar niet graag heen, omdat je er iedereen kan tegenkomen; daar binnenstappen geeft je het gevoel dat iedereen denkt dat je 'vast iets hebt opgelopen'.

Minder controle meer zorg

Prostituees hebben meer nodig dan controle op geslachtsziekten. De erkenning van prostitutie als beroep vraagt om aanpassing van de gezondheidszorg. Prostituees moeten ook met andere klachten en beroepsziekten terecht kunnen bij artsen en hulpverleners. Deze artsen moeten prostituees zonder vooroordelen behandelen en kennis hebben van prostitutie als beroep. Zij moeten niet in 'in dienst' zijn van de exploitanten; zij moeten werken voor de GG&GD of onder controle van de GG&GD.

De medische zorg en de hulpverlening moeten toegankelijk zijn voor alle prostituees, ongeacht leeftijd, nationaliteit of afkomst. Er moet informatie beschikbaar zijn in verschillende talen. Veel prostituees kunnen geen Nederlands lezen en sommigen kunnen helemaal niet lezen. Daarom moet de informatie ook mondeling, op video of als stripverhaal voorhanden zijn.

Gezondheidszorg en hulpverlening moeten zich niet beperken tot opsporing en behandeling van klachten maar ook preventief te werk gaan door te adviseren over verbetering van arbeidshygiëne en arbeidsomstandigheden.

Vergunningenstelsel

Door middel van een vergunningenstelsel kunnen eisen gesteld worden aan prostitutiebedrijven. Na afschaffing van het bordeelverbod zullen waarschijnlijk veel gemeenten voor dit systeem kiezen. Het vergunningenstelsel kan echter alleen van toepassing zijn op prostitutie in bedrijven zoals clubs, privéhuizen en bordelen.

Prostitutiebedrijven kunnen grofweg in twee soorten worden onderscheiden: enerzijds bedrijven zoals clubs en privéhuizen, waar de relatie tussen exploitant en prostituee nog het meest lijkt op die van werkgever en werknemer; en anderzijds bedrijven zoals bordelen (=raamprostitutie) en peeshotels, waar de exploitant slechts een beperkte relatie heeft met de prostituee aangezien zij (of hij) als kleine zelfstandige alleen haar werkkamer huurt. Het verschil zit dus met name in de zelfstandigheid van de prostituee die het grootst is als zij op straat of achter een raam werkt omdat zij dan 'voor zichzelf' werkt. Er zijn ook prostituees die helemaal niet in bedrijven werken: straatprostituees die niet van hotels gebruik (kunnen) maken en thuiswerksters, dat zijn vrouwen die in hun eigen huis werken. Zij zullen buiten het vergunningenstelsel vallen.

Clubs en privéhuizen

Dit zijn vormen van besloten prostitutie. Het verschil is dat clubs een bar hebben en meestal groter zijn, terwijl privéhuizen geen horeca-vergunning en kleiner, vaak meer wat huiskamerachtig zijn.

Tijdens het ‘sollicitatiegesprek’ worden de voorwaarden waaronder gewerkt wordt, besproken en de huisregels meegedeeld. De prostituee kan hierna meestal direct beginnen. Werktijden van tien uur per dag en zes dagen per week zijn heel gebruikelijk. Het is meestal niet mogelijk part-time te werken. De prostituee blijkt zich vaak niet te kunnen beroepen op eerder gemaakte afspraken.

Van het bedrag dat de klant betaalt voor de diensten van de prostituee is een vast percentage voor haar. In clubs is dat meestal 50%, soms 40% en in privéhuizen meestal 60 %. De klant betaalt aan de prostituee of aan de exploitant. Soms bestaat er een vastgestelde all-in prijs per uur, soms zijn er verschillende prijzen voor verschillende diensten. Bijna altijd is de prostituee degene die over de prijs of over de tijdsduur onderhandelt en zij is verantwoordelijk voor de werving van haar klanten. Ook wanneer zij zelf het geld in ontvangst neemt, draagt zij dit meestal meteen af aan de exploitant. Zij krijgt dan aan het eind van haar werkdag uitbetaald. Het is echter niet ongebruikelijk dat exploitanten, als methode om de vrouwen aan hun werkplek te binden, pas de volgende dag of aan het eind van de week uitbetalen.

In veel clubs ontvangen de prostituees bovendien een deel van wat de klant betaalt voor de drankjes die hij haar aanbiedt. In privéhuizen is dat niet het geval, aangezien daar geen drank wordt verkocht, al krijgt de klant vaak bij binnenkomst wel vaak een drankje aangeboden. Sommige clubs en privéhuizen kennen een garantieloon. Zoals alle afspraken die in het voordeel van de prostituee zijn, is het vaak moeilijk zich hierop te beroepen.

De faciliteiten die een club of privéhuis de prostituee biedt voor het percentage verdiensten dat zij afstaat, variëren sterk. Het meest gebruikelijk is dat er vanuit club of privéhuis voor alle voorzieningen gezorgd wordt. Maar het komt regelmatig voor dat de prostituee zelf voor condooms, badschuim e.d. moet zorgen of dat er geen spullen van goede kwaliteit in huis zijn zodat zij die zelf maar meeneemt. Soms ook moet zij betalen voor haar drankjes, helpen schoonmaken, of de was doen.

Raamprostitutie

De huur van de kamer wordt per dagdeel of per dag berekend. De kamer wordt meestal door meerdere vrouwen gebruikt: er kan een dagelijks roulatiesysteem zijn of er werkt overdag iemand anders dan 's avonds en 's nachts. Bij ziekte moet de huur meestal gewoon doorbetaald worden. Een kamer wordt bijna altijd voor zes dagdelen verhuurd; part-time werken is onmogelijk, op een enkele uitzondering na. Meestal worden er lange werkdagen gemaakt, als er per dagdeel wordt gewerkt: werkdagen van tien of twaalf uur zijn heel gewoon, nog meer is geen uitzondering.

Alle verdiensten zijn voor de prostituee, een zware kostenpost is echter de kamerhuur. Verdere kosten heeft zij aan condooms en aan andere zaken die elke prostituee moet betalen zoals werkkleding, kapper, vervoer, medische en hygiënische kosten. Soms wordt er geen huur betaald maar moet een deel van de verdiensten aan de exploitant betaald worden. Dit systeem komt niet veel meer voor.

Straatprostitutie

Deze vorm van prostitutie is niet in bedrijven georganiseerd. De prostituee kan in principe zoveel of zo weinig werken als zij zelf wil en haar verdiensten volledig houden. Zij kan wel van hotels gebruik maken waarvoor dan per bezoek betaald wordt.

WAT WILLEN WIJ MET HET VERGUNNINGENSTELSEL

De Rode Draad is van mening dat de prostituees voordelen moeten hebben van de wetswijziging. Er moeten eisen gesteld worden aan de inrichting van het pand waarin gewerkt wordt. Die eisen betreffen met name de veiligheid: alarmknoppen, nooduitgang, brandblusapparatuur e.d.; en de hygiëne: was- en toiletgelegenheid, condooms, schoon linnengoed e.d.; maar ook de kwaliteit van de bedden en de afmetingen van de werkkamers. Het gebeurt nog veel te vaak dat prostituees in kamertjes moeten werken waarin niet meer dan een bed en een kruk passen.

Ook aan de wijzen van bedrijfsvoering dienen eisen gesteld te worden. Uitgangspunt voor een verantwoorde bedrijfsvoering is: het waarborgen van de onafhankelijkheid van de prostituees. Het belangrijkste is dat de elke prostituee zelf kan beslissen of zij (of hij) een klant kiest of weigert en zelf met haar klant kan afspreken wat zij doet. ‘ Een prostituee moet, voordat zij ergens gaat werken, met de exploitant of manager afspraken kunnen maken. Een schriftelijk contract is het beste. Maar zo ver zijn we nog lang niet.

De inhoud van zo'n overeenkomst hangt van het soort bedrijf waarin de prostituee gaat werken. Het maakt een groot verschil of een vrouw in een besloten club werkt waar zij een soort werkneemster is, of in de raamprostitutie waar zij een kleine zelfstandige is. Er moeten afspraken over minimale en maximale werktijden kunnen worden gemaakt. Dit is geen overbodige luxe als men bedenkt dat in clubs en privéhuisen subtiele en minder subtiele druk om vrouwen over te halen 'nog een paar uurtjes langer' te blijven of 'morgen toch maar te komen' bepaald geen uitzonderingen zijn. Ook zijn afspraken nodig over het deel van de verdiensten dat naar de exploitant gaat of, bij raamprostitutie, de hoogte van de kamerhuur, verder afspraken over opzegtermijn, vakantie, vrije dagen en menstratieverlof zodat de vrouw niet zelf voor een vervangster hoeft te zorgen. Vantevoren moet duidelijk zijn of er betaald moet worden voor een douche, voor condooms en dergelijke. De prostituee mag zelf weten waaraan zij haar geld uitgeeft; zij kan niet verplicht worden om van de exploitant koffie, drankjes of kleding af te nemen. Bij kamerverhuur wordt overeengekomen bij welke omstandigheden, zoals ziekte of familie-aangelegenheden, de huur niet hoeft te worden doorbetaald. De exploitant is verplicht een W.A. verzekering af te sluiten voor de prostituees. Tenslotte de afspraken over gezondheid. Exploitanten van clubs, privéhuisen en escortbedrijven moeten hun klanten duidelijk maken dat safe-sex de huisregel is, zodat prostituees dit niet zelf bij elke weigerachtige klant hoeven te bevechten. De prijzen zijn altijd met condoom en er moeten altijd goede condooms in voorraad zijn. De verdiensten van de prostituee dienen los te staan van het drinken van alcohol. De kamers moeten schoon zijn, evenals het werkmateriaal: beddegoed, handdoeken, tissues en dergelijke. De prostituees moeten in werktijd naar de dokter kunnen. Er zijn ook dingen die vanzelfsprekend zouden moeten zijn en waarvoor geen aparte afspraken nodig zijn: prostituees kunnen nooit verplicht worden seksuele handelingen te verrichten die zij zelf niet willen; zij hoeven geen kamers en wc's schoon te maken; zij hebben recht op een eetpauze; zij mogen zelf bepalen hoe bloot zij gekleed gaan; zij mogen niet gedwongen worden tot het opvoeren van shows.

Het zou een grote stap vooruit zijn wanneer in elk prostitutiebedrijf- in de kleedruimte of een andere gemeenschappelijke ruimte- een lijstje met huisregels hing. Op die manier wordt willekeur misschien niet uitgesloten maar wel moeilijker. De vrouwen weten waarop zij zich kunnen beroepen en waaraan zij zich dienen te houden.

Ook moet er in elke gemeente een meldpunt komen waar prostituees terecht kunnen met vragen, opmerkingen en klachten over hun afspraken met de exploitant en klachten over hun afspraken met de exploitant en hun rechtspositie.

KNELPUNTEN

De wijziging van 250 bis roept veel vragen op. Ook wij kunnen alleen gissen hoe de uwerking zal zijn van voorstellen die wij doen en van ontwikkelingen die nu gaande zijn. Wie weet welke onverwachte effecten de nieuwe maatregelen oproepen, die dan ook nog eens per gemeente kunnen verschillen. Wij kunnen echter wel de aandacht vestigen op een aantal knelpunten die nu al te zien zijn.

Straatprostitutie

Menigeen is warm voorstander van de rechten van prostituees zolang die prostituees niet in hun buurt komen. Deze dubbelhartigheid wordt weerspiegeld in het beleid van gemeenten waar prostitutie wel als arbeid wordt erkend, maar tegelijk zoveel mogelijk wordt verstoep. De nieuwe mogelijkheden om een actief prostitutiebeleid te voeren, worden dan aangegrepen om de straatprostitutie helemaal te verbieden. Meestal wordt als motief de overlast voor de buurt genoemd, maar daarachter zit vaak het feit dat mensen op deze vorm van prostitutie het meest neerkijken. Ook wordt straatprostitutie wel verboden in het kader van de drugsbestrijding. Politie-optreden heeft echter voornamelijk het effect dat de straatprostitutie onveiliger wordt. Uit angst door de politie gezien te worden, gaan de vrouwen eerder met klanten mee en onderhandelen pas in de auto met hun klanten. Het resultaat is dat er meer gevallen van mishandeling zijn. Doordat de vrouwen zoveel mogelijk 'onzichtbaar' gaan werken en uitzwermen over een groter gebied dan de oorspronkelijke zone, worden zij moeilijk bereikbaar voor hulpverlening en medische zorg.

Soms wordt straatprostitutie verboden met als argument dat het te gevaarlijk is voor de vrouwen. Dat is helemaal cynisch: Het enige dat met dit verbod bereikt wordt, is dat de desbetreffende vrouwen onder nog veel erbarmelijker omstandigheden moeten werken. Zolang er vraag is naar deze vorm van prostitutie blijft het voor vrouwen een mogelijkheid, soms hun enige, om geld te verdienen.

Als deze manier van werken te gevaarlijk is, maak het dan minder gevaarlijk! Wijs een bepaalde zone aan waar gewerkt mag worden en bestrijd daar de overlast. Zorg ervoor dat de vrouwen niet op een eenzame, afgelegen plek staan. Zorg voor goede verlichting en voor hotels zodat zij niet in auto's hoeven te werken. Zorg voor een 'huiskamer' waar eten, drinken en aandacht is; en voor hulpverlening en medische zorg in de buurt.

Minderjarige prostituees

De Rode Draad vindt het beslist het niet wenselijk dat minderjarige vrouwen werkzaam zijn in de prostitutie, maar vreest tegelijk dat een verbod om minderjarige vrouwen in dienst te nemen tot gevolg zal hebben dat zij op gevaarlijke plaatsen gaan werken, of bij exploitanten terecht komen die het met andere zaken niet zo nauw nemen. Het is van belang dat zij altijd gebruik kunnen maken van de medische zorg en de hulpverlening zonder angst voor de politie.

Buitenlandse prostituees

Veel prostituees in Nederland zijn van buitenlandse afkomst. Een deel van deze vrouwen heeft de Nederlandse nationaliteit. Van degenen die een andere nationaliteit hebben sommigen wel en anderen geen verblijfsvergunning. In elk van deze groepen kunnen vrouwen zijn die hier door vrouwenhandel zijn gekomen.

Al deze vrouwen hadden de moed alles in hun land achter te laten omdat zij dachten in Nederland een beter bestaan te kunnen opbouwen. Zij leven vaak geïsoleerd, nog verergerd door de taalbarrière. Ook voor hen moeten medische zorg en hulpverlening altijd toegankelijk zijn.

Het bordeelverbod wordt waarschijnlijk in de loop van 1989 opgeheven; de Europese grenzen worden in 1992 opengesteld. Het is nog onduidelijk wat hiervan de consequenties zijn voor de buitenlandse vrouwen die in Nederland in de prostitutie werken.

Eigen bedrijf

Waarschijnlijk zullen veel gemeenten bij de invoering van een nieuw beleid bepalen of dat er (voorlopig) geen nieuwe prostitutiebedrijven bij mogen komen. Men wil eerst beoordelen of bestaande bedrijven voldoen aan de eisen van het vergunningstelsel. Dat betekent wel dat hiermee ook alle mogelijkheden geblokkeerd worden voor vrouwen in het vak die een eigen bedrijf willen beginnen. De Rode Draad heeft altijd gepleit voor afschaffing van het bordeelverbod juist omdat het dan voor prostituees makkelijker leek te worden voor zichzelf te beginnen. Het nieuwe beleid baart dus ook zorg, temeer daar grote exploitanten panden opkopen in de verwachting dat die meegeteld worden wanneer de gemeente het bestaande aantal bedrijven gaat vaststellen. Wij willen dat er naar oplossingen gezocht wordt waardoor vrouwen toch de kans krijgen een eigen prostitutiebedrijf op te zetten.

EERST RECHTEN, DAN PLICHTEN

Wij verwachten niet dat op het moment dat artikel 250 bis veranderd wordt, de hele prostitutiewereld ogenblikkelijk mee verandert. Dat zou niet wenselijk zijn. Tijden lang werd prostitutie slechts als getolereerd aan de rand van de maatschappij. De overheid bemoeide zich niet met de wijze van bedrijfsvoering, maar bestreed alleen de 'uitwassen'. De prostitutie heeft zich ontwikkeld tot een afgesloten wereld met eigen, strikte codes. Hierbinnen hebben de prostituees hun eigen manieren om zich te handhaven. Zij moeten met de invoering van een vergunningstelsel niet plotsklaps allerlei verplichtingen opgelegd krijgen. Rechten hebben zij nooit gehad. Eerst moet die achterstand ingehaald worden.

HANDVEST VOOR DE RECHTEN VAN PROSTITUEES OVERAL TER WERELD

**Internationaal Comité voor de Rechten van Prostituees
Amsterdam, februari 1985**

WETGEVING

Alle aspecten van vrijwillige prostitutie door volwassenen moeten uit de criminele sfeer worden gehaald.

Prostitutie als geheel moet uit de criminele sfeer worden gehaald. Voor bij prostitutie betrokken derden moeten de gebruikelijke regelingen uit het bedrijfsleven gelden. Voor zover de bestaande regelingen in het bedrijfsleven misbruik van prostituees mogelijk maken, moeten er speciale clausules worden toegevoegd om te voorkomen dat (zelfstandige werkende en andere) prostituees worden misbruikt en gestigmatiseerd. De naleving van wetten inzake fraude, dwang, geweldpleging, seksueel misbruik van kinderen, kinderarbeid, verkrachting en racisme moet overal en over de landsgrenzen heen worden afgedwongen, ongeacht of het daarbij gaat om prostitutie.

Wetten die zo kunnen worden uitgelegd dat zij prostituees beroven van hun vrijheid van vereniging of hun vrijheid van beweging binnen en tussen staten moeten geschrapt worden. Prostituees hebben recht op een privé-leven.

MENSENRECHTEN

Mensenrechten en burgerlijke vrijheden, inclusief de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van beweging, het recht op immigratie, op arbeid, op de huwelijkse staat, op moederschap, op werkloosheid- en ziekteverzekering en op huisvesting moeten aan prostituees worden gegarandeerd.

Asiel moet worden verleend aan allen wier mensenrechten worden geschonden omdat zij als prostituee of homoseksueel worden gediscrimineerd.

ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

Wetten op grond waarvan systematisch bepaalde zones worden aangewezen voor prostitutie, moeten worden afgeschaft. Prostituees moeten de vrijheid hebben om hun eigen werk- en woonplaats te kiezen. Het is van het grootste belang dat prostituees hun diensten kunnen verlenen onder voorwaarden die uitsluitend door henzelf en door niemand anders zijn vastgesteld.

Er moet een commissie komen die de rechten van prostituees beschermt en waartoe prostituees zich kunnen wenden met klachten. Deze commissie moet bestaan uit prostituees en andere deskundigen, zoals juristen en bondgenoten.

Wetten die verhinderen dat prostituees samenwerken of, om een grotere mate van persoonlijke vrijheid te verkrijgen, een collectief vormen, moeten worden afgeschaft.

GEZONDHEID

Alle vrouwen en mannen moeten worden voorgelicht omtrent de noodzaak van regelmatige controle op seksueel overdraagbare ziektes. Aangezien medische keuringen

in het verleden zijn gebruikt om prostituees te controleren en te stigmatiseren, en aangezien volwassen prostituees over het algemeen beter op hun seksuele gezondheid letten dan anderen, zijn verplichte medische keuringen voor prostituees onaanvaardbaar, tenzij deze verplichting geldt voor iedereen die seksueel actief is.

DIENSTVERLENING

Er moet geld komen voor het verschaffen werkgelegenheid, advies, juridische hulp en huisvesting aan weggelopen kinderen, om kinderprostitutie te voorkomen en om het welzijn en de toekomstmogelijkheden van kinderen te bevorderen.

Prostituees moeten op dezelfde wijze gebruik kunnen maken van sociale voorzieningen als andere burgers, overeenkomstig de verschillende regelingen in de verschillende landen.

Er moet geld komen voor het verschaffen van onderdak en faciliteiten aan werkende prostituees en voor de omscholing van prostituees die uit 'het leven' willen stappen.

BELASTING

Speciale belastingen voor prostituees en prostitutiebedrijven moeten worden afgeschaft. Prostituees moeten dezelfde belasting betalen als andere werknemers of zelfstandige ondernemers en dezelfde voordelen daarvan genieten.

PUBLIEKE OPINIE

Educatieve projecten waarbij wordt gestreefd naar veranderingen van opvattingen die (niet, webmaster) leiden tot discriminatie en stigmatisering van prostituees en ex-prostituees ongeacht hun ras, geslacht of nationaliteit, moeten ondersteund worden.

Er moeten educatieve projecten worden ontwikkeld die het publiek duidelijk maken dat de klant een cruciale rol speelt in het prostitutiegebeuren, een rol die over het algemeen over het hoofd wordt gezien. Maar de klant moet, net zomin als de prostituee, worden gecriminaliseerd of uit morele overwegingen worden veroordeeld.

Wij zijn solidair met allen die werken in de seksindustrie.

ORGANISATIE

Organisaties van prostituees en ex-prostituees moeten gesteund worden opdat de richtlijnen in dit handvest navolging vinden.

Noot van de webmaster: De spelling en de lay-out van het oorspronkelijke documenten zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Er zijn twee kleine afwijkingen: het woord prostituee is in de moderne spelling weergegeven. (in het oorspronkelijke document wordt nog prostituée geschreven. De tussenkopjes stonden oorspronkelijk in een kleine letter.